

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3917

Vragen van de leden **Marijnissen** en **Leijten** (beiden SP) aan de Minister-President over *de rol van de premier in de Uber Files* (ingezonden 14 juli 2022).

Antwoord van Minister-President **Rutte** (Algemene Zaken) (ontvangen 6 september 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 3676.

Vraag 1

Vanaf welk moment wist u over de (informele) rol van Neelie Kroes bij Uber? Hoe wist u van deze rol?

Antwoord 1

Ik ben sinds haar aanstelling in mei 2016 op de hoogte van de rol van mevrouw Kroes als lid van de adviesraad van Uber.

Vraag 2

Wanneer sprak de toenmalig raadsadviseur van de Minister-President ten tijde van de kwestie, een van uw belangrijkste adviseurs, voor het eerst met de toenmalig lobbyist van Uber in Europa of met Neelie Kroes?¹ Wat is er besproken tijdens dat gesprek? Was u op de hoogte van het feit dat de toenmalig lobbyist van Uber in Europa en Kroes tijdens een van de gesprekken dreigden om het Europese hoofdkantoor van Uber te laten vertrekken uit Nederland? Wat vindt u van deze dreiging?

Antwoord 2

De toenmalig raadadviseur heeft sinds 2014 een aantal keer gesproken met een lobbyist van Uber. Ook heeft hij gesproken met mevrouw Kroes in haar rol als special envoy voor StartUpDelta. Het doel en functie van deze gesprekken is het onderhouden van de relatie en het aanhoren van eventuele aandachtspunten. Dit behoort tot de verantwoordelijkheid van de raadadviseur die economie en bedrijfsleven in het takenpakket heeft. Een dreiging van Uber over een vertrek van het hoofdkantoor is mij niet bekend.

¹ Trouw, 10 juli 2022 (www.trouw.nl/economie/hoe-taxibedrijf-uber-de-nederlandse-politiek-bespeelde~b1c8fc2f/).

Vraag 3

Kunt u bevestigen dat uw politiek adviseur u heeft ingelicht over de uitspraken van Uber-baas Travis Kalanick over dat «u bijna niets heeft gedaan om Uber uit de brand te helpen»? Heeft u hierop gereageerd? Zo ja, hoe?

Antwoord 3

Ik ben er vanuit gegaan dat u met politiek adviseur doelt op de voormalig raadadviseur. Op het gesprek met Kalanick ben ik ambtelijk voorbereid. Woorden van dergelijke strekking zijn mij niet bekend.

Vraag 4

Wat was de reden dat u heeft ingestemd met een persoonlijk gesprek met Uber en Neelie Kroes? Kunt u het verslag van dit gesprek naar de Kamer sturen? Heeft u meer gesprekken gehad met Uber en/of Neelie Kroes over Uber? Zo ja, wanneer en wat hebben jullie besproken?

Antwoord 4

Een gesprek tussen de CEO van Uber, de heer Kalanick, en mij vond plaats op 1 februari 2016 in San Francisco, in aanwezigheid van mevrouw Kroes. Dit gesprek was een programmapunt van een reis naar Silicon Valley van 31 januari tot en met 2 februari 2016. De reis naar Silicon Valley had tot doel om kennis en ervaring op te doen en uit te wisselen in het kader van start-up ecosystemen. Tijdens de reis is met verschillende grote en kleine bedrijven uit start-up ecosystemen gesproken. De gespreksonderwerpen met Uber waren het internationale hoofdkantoor in Amsterdam in relatie tot de uitbreiding van de activiteiten van Uber, vragen over subsidie- en fiscale instrumenten ten behoeve van de groei van de R&D activiteiten van Uber en de opkomst van innovatieve technologieën. Mevrouw Kroes was bij dit bezoek betrokken als speciaal gezant van StartupDelta en is in deze hoedanigheid ook bij andere gesprekken die tijdens deze reis plaatsvonden aanwezig geweest. Via deze organisatie, in 2015 opgericht op initiatief van het Ministerie van EZ, werken overheden, kennisinstellingen, startups, financiers en bedrijven samen om het ecosysteem voor Nederlandse startups te ondersteunen en te versterken.

Op 24 mei 2016 vond het evenement «Startup Fest Europe» plaats. Tijdens dat evenement heb ik een informeel «handshake»-moment met CEO Kalanick gehad, in aanwezigheid van mevrouw Kroes in haar rol als speciaal gezant van StartupDelta.

Op 26 september 2018 heb ik tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) in New York met de opvolger van de heer Kalanick, de heer Khosrowshahi, gesproken. De gespreksonderwerpen waren een toelichting vanuit Uber over de actualiteiten bij het bedrijf en hoe Uber een positief effect kan hebben op maatschappelijke thema's als verkeer en arbeidsmarktontwikkeling, het internationale hoofdkantoor in Amsterdam en uitbreiding van het aantal hoogwaardige R&D functies. Bij dit gesprek was mevrouw Kroes niet aanwezig.

In 2019 heb ik twee keer gesproken met de heer Khosrowshahi. Het eerste gesprek vond plaats tijdens het WEF in Davos op 24 januari 2019. De gespreksonderwerpen waren een toelichting vanuit Uber over de actualiteiten bij het bedrijf en hoe Uber een positief effect kan hebben op maatschappelijke thema's als verkeer en arbeidsmarktontwikkeling, de locatie van het internationale hoofdkantoor in Amsterdam. Het tweede gesprek met de heer Khosrowshahi vond plaats en marge van de bijeenkomst van de AVVN in New York op 23 en 24 september in 2019. De gespreksonderwerpen waren een toelichting vanuit Uber over de actualiteiten bij het bedrijf, de «social charter» tussen de gemeente Amsterdam en Uber, de zzp-wetgeving, het internationale hoofdkantoor in Amsterdam en uitbreiding van het aantal hoogwaardige R&D functies. Bij deze gesprekken was mevrouw Kroes niet aanwezig.

Vraag 5

Kunt u een overzicht geven met welke bedrijven u tijdens uw tijd als Minister-President allemaal een persoonlijk gesprek heeft gevoerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

In het algemeen geldt dat de gesprekken die ik voer, ook de gesprekken met bedrijven, worden gepubliceerd op rijksoverheid.nl in de openbare agenda. Het kabinet, en dus ook ik, heeft een rol in het onderhouden van contacten met het bedrijfsleven en in het aantrekken van buitenlandse investeringen en werkgelegenheid in het belang van de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Het kabinet onderneemt in dat licht ook geregeld internationale reizen, onder meer gericht op het bevorderen van handel en investeringen. Het bezoek aan Silicon Valley in 2016 is mede in dat licht te zien. Waar vakministers deze gesprekken specifiek voeren vanuit hun inhoudelijke portefeuilles, heeft de Minister-President een meer algemene en coördinerende rol in het onderhouden van deze contacten in het belang van de Nederlandse samenleving, de economie en de werkgelegenheid. Onder meer in dat kader voer ik gesprekken met een veelheid aan partijen, waaronder bedrijven.

Vraag 6

Erkent u dat u met deze persoonlijke gesprekken de schijn wekt dat het voor bedrijven als Uber gemakkelijk is om invloed uit te oefenen op de Ministeries en het kabinet? Hoe voorkomt u dit?

Antwoord 6

De gesprekken die ik als lid van het kabinet voer zijn functionele gesprekken. Zoals ook opgemerkt in het antwoord op vraag vijf en in eerdere antwoorden op Kamervragen aan de Kamer gemeld (2021Z22991) hebben het Ministerie van Algemene Zaken en ik een rol in het onderhouden van contacten met het bedrijfsleven en in het aantrekken van buitenlandse investeringen en werkgelegenheid in het belang van de Nederlandse economie en werkgelegenheid. In dergelijke gesprekken staat het een bedrijf vrij om zijn aandachtspunten kenbaar te maken.

Vraag 7

Wist u op het moment van dit gesprek dat de toenmalig manager van de Nederlandse tak van Uber werd verdacht van het leiden van een criminele organisatie? Zo ja, waarom heeft u dit gesprek door laten gaan?

Antwoord 7

Ten tijde van het gesprek met de CEO van Uber, de heer Kalanick, in San Francisco op 1 februari 2016 was ik op de hoogte van een lopend onderzoek van het Openbaar Ministerie naar de activiteiten van Uber in Amsterdam. In algemene zin geldt dat eenieder tegen wie een onderzoek of vervolging is ingesteld, voor onschuldig gehouden wordt, totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.

Vraag 8

Sinds wanneer weet u dat de Belastingdienst mogelijk strafbare feiten pleegde door te lekken uit vertrouwelijke gesprekken? Wat heeft u met deze informatie gedaan?

Antwoord 8

De Staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) heeft laten weten dat de Belastingdienst op dit moment onderzoek doet naar deze casus. Dit onderzoek acht de Staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) van belang om de juiste informatie te achterhalen. Vanwege de fiscale geheimhoudingsplicht van artikel 67 AWR kan de Staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) niet ingaan op individuele fiscale dossiers. Daarom heeft de Staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) de Tweede Kamer een vertrouwelijke briefing aangeboden (Kamerstuk 2022Z16170), waarin ook de conclusies van het onderzoek aan de orde kunnen komen.

Vraag 9

Vindt u dat Neelie Kroes integriteitsregels heeft overtreden? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

De Europese Commissie doet nu onderzoek naar de handelwijze van mevrouw Kroes. Het is aan de Europese Commissie om te beoordelen of sprake is van een overtreding van de integriteitsregels.

Vraag 10

Wat vindt u ervan dat Neelie Kroes in 2015 en 2016 in het geheim voor Uber lobbyde, terwijl de Europese Commissie en oud-voorzitter van de Europese Commissie Juncker haar verboden een functie aan te nemen bij het bedrijf?

Antwoord 10

Zie het antwoord op vraag 9.

Vraag 11

Was u bekend met haar telefoontjes naar de andere bewindslieden en topambtenaren onder andere om de politie en toezichthouder te laten stoppen met de overval bij het hoofdkantoor van Uber? Zo ja, wat heeft u gedaan met deze kennis? Heeft Neelie Kroes u hierover ook zelf benaderd?

Antwoord 11

Naar mijn beste weten ben ik hier niet over benaderd en was ik ook niet op de hoogte van mogelijke telefoontjes zo die gepleegd zijn.

Vraag 12

Hoe is het besluit tot stand gekomen om Neelie Kroes aan te stellen als speciaal gezant van StartupDelta? Wat is uw rol hierin geweest? Kunt u de ambtelijke stukken ter voorbereiding van dit besluit naar de Kamer sturen?

Antwoord 12

Het kabinet heeft begin 2014 besloten een special envoy te benoemen om het Nederlandse profiel als een internationaal aantrekkelijke plek voor jonge, innovatieve bedrijven te versterken (Kamerstuk 31 311, nr. 104). Het Ministerie van Economische Zaken heeft voor deze functie vervolgens een profiel opgesteld. Op basis van dit profiel is eerst een longlist opgesteld en later een shortlist. Mevrouw Kroes is uit de shortlist geselecteerd als de meest geschikte kandidaat. Zij is vervolgens door voormalig Minister van Economische Zaken benaderd voor deze functie. Mevrouw Kroes heeft deze functie geaccepteerd en is in januari 2015 gestart als special envoy voor startups bij StartupDelta.

Vraag 13

Vindt u het terecht dat de reguliere afkoelperiode die ingesteld is voor vertrekkende eurocommissarissen niet gold voor de functie als speciaal gezant voor StartupDelta?

Antwoord 13

Het is aan de Europese Commissie om regels te stellen voor de afkoelperiode na afloop van de termijn van een Eurocommissaris. Het is eveneens aan de Europese Commissie om te oordelen of de functie van speciaal gezant voor Startup Delta past binnen deze regels.

Vraag 14

Welke contacten heeft Neelie Kroes middels deze functie als speciaal gezant gehad die zij anders niet zou hebben?

Antwoord 14

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft in 2015 de special envoy aangesteld met als taak om het ecosysteem voor startups en scale-ups te versterken. Onderdeel van deze functie was het verbinden van partijen. Vanuit haar functie heeft mevrouw Kroes contact gehad met diverse partijen in het ecosysteem – zoals ondernemers, investeerders en bedrijven – alsmede politici en beleidsmakers. Of zij deze contacten anders niet zou hebben had gehad is niet vast te stellen.

Vraag 15

Wat was de uitkomst van de evaluatie van haar als speciaal gezant voor de Nederlandse overheid? Was dit een succes, zo ja waarom?

Antwoord 15

De voormalig Minister van Economische Zaken heeft in de Kamerbrief StartupDelta 2020 (Kamerstuk 32 637, nr. 214) de Kamer hier als volgt over geïnformeerd: «Onder de vlag StartupDelta heeft mevrouw Kroes Nederland als startupland internationaal op de kaart gezet en, samen met de partijen in het veld, door middel van een startup-agenda de unieke positie die Nederland heeft, verder versterkt.» De conclusie was dus dat de aanpak een succes was. Daarom is destijds besloten tot voortzetting en uitbreiding van de aanpak met een nieuwe envoy.

Vraag 16

Heeft u contact gehad met Neelie Kroes tijdens haar afkoelperiode? Zo ja, waarover?

Antwoord 16

Ik heb in die periode mevrouw Kroes een aantal keer gesproken, bijvoorbeeld in haar hoedanigheid als partijgenoot, maar ook als speciaal gezant voor StartupDelta.

Vraag 17

Vindt u de manier van handelen van Neelie Kroes integer? Zo nee, waarom niet? Vind u haar handelen een voorbeeld voor andere oud-Ministers en commissarissen?

Antwoord 17

Zie het antwoord op vraag 9.

Vraag 18

Op welke manieren en welke momenten bent u geïnformeerd over Uber, diens vestiging, diens wensen aangaande beleid en wat dies meer zij?

Antwoord 18

Een soortgelijke vraag is ook aan andere Ministeries gesteld. Momenteel vindt hiernaar een inventarisatie plaats. Zodra deze is afgerond wordt de Kamer hierover geïnformeerd.

Vraag 19

Kunt u alle ambtelijke memo's, notities of andere voorbereidingen of verslagen over dit bedrijf en naar aanleiding van dit bedrijf, die u heeft ontvangen naar de Kamer sturen?

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 18.

Vraag 20

Op welke momenten heeft u persoonlijk, dan wel via uw politiek adviseur, contact gehad met en over Uber?

Antwoord 20

Zie het antwoord op vraag 2 en 4.

Vraag 21

Is Uber ooit ter sprake geweest tijdens de Ministerraad? Zo ja, wanneer? Kunt u de voorbereidende stukken voor die bespreking(en) naar de Kamer sturen?

Antwoord 21

Naar aanleiding van bovenstaande vragen is een zoekslag verricht op de besluitenlijsten van de ministerraad. De zoekslag heeft geen resultaten opgeleverd.

Vraag 22

Welke rol speelde de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken om Uber binnen te halen of te houden? Kunt u de voorbereidende memo's hiervan naar de Kamer sturen? Welke codenaam had Uber bij de NFIA?

Antwoord 22

Navraag bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de NFIA heeft de volgende informatie opgeleverd. De NFIA is een uitvoeringsorganisatie, en onderdeel van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en wordt daarnaast aangestuurd door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS). De NFIA heeft als taak/opdracht om buitenlandse bedrijven aan te trekken, hen te helpen bij vervolginvesteringen in ons land of hen voor Nederland te behouden bij een heroverweging van de strategie. Dit doet de NFIA door internationale promotie van Nederland als vestigingslocatie en door bedrijven te informeren over het Nederlandse investeringsklimaat en hen te introduceren bij relevante partijen die hen van informatie kunnen voorzien. De NFIA werkt voor alle sectoren en activiteiten, tenzij de Nederlandse wet contacten met bedrijven met bepaalde activiteiten niet toestaat. De NFIA werkt daarbij alleen voor bedrijven die concrete werkgelegenheid en fysieke toegevoegde waarde creëren. De NFIA ondersteunt geen brievenbusmaatschappijen of andere papieren constructies. Binnen deze context heeft de NFIA ten opzichte van Uber als buitenlandse investeerder in Nederland gehandeld. Er is geen sprake van verdere specifieke opdrachten in relatie tot het binnenhalen of behouden van Uber als internationale investeerder of van een codenaam voor Uber bij de NFIA.

Vraag 23

Wat vond u van de uitspraak van oud-Minister Henk Kamp tijdens een uitzending van Buitenhof in 2015 dat «Uber erbij hoort» in het kader van de aan het licht gekomen Uber Files?² Staat u achter deze afspraak van uw toenmalige Minister tijdens het kabinet-Rutte II?

Antwoord 23

De uitspraak van voormalig Minister van Economische Zaken sluit aan bij de inzet van het kabinet voor een goed vestigingsklimaat en dat in Nederland ruimte moet zijn voor nieuwe ontwikkelingen in de markt.

² AD, 22 maart 2015 (<https://www.ad.nl/binnenland/minister-kamp-uber-hoort-erbij-en-is-niet-te-negeren~a7e2797b/>).